

Efter valget

Taler
AOF

Omstendigheter
Foredragsdisposisjon

1 Innledning

Det har de siste ukene vært snakket mye om valget; allikevel kan det være på sin plass å kaste et blikk tilbake på den valgkampen vi har ført, og drøfte resultatene av den. Men like viktig er det å stille spørsmålet: Hvilke oppgaver står nu foran sin løsning?

Vår valgkamp

- 10 Vi søkte under valgkampen å drive en bredt anlagt opplysningsvirksomhet omkring den politikk arbeiderpartiet har ført, og den politikk vi vil føre i månedene framover. Dermed blev vår valgkamp et opplysningsarbeid, som må bære frukter også i årene framover. Mange steder nådde vi ikke fram; men vi er allikevel forvisset om at de som fulgte vår valgkamp, selv motstandere, i dag ser
- 15 på oss med andre øine enn tidligere. Vi førte en valgkamp som det har stått respekt av. Tenk på det materiell venstre sendte ut. Legg det ved siden av vårt eget. Venstrefolk, f.eks. i Oslo, nektet å dele ut de smussprodukter Evenrud hadde laget istand. Vårt eget materiell inneholder ikke et skjeldsord, ikke et angrep på enkeltpersoner, ingen trusler, ingen skremsler, og det gjorde sitt
- 20 inntrykk. Det er typisk hva så mange har sagt om Johan Nygårdsvolds tale i kringkastingen: «Den raket himmelhøit over alle de andre innleggene, fordi den ikke inneholdt et eneste angrep på de andre partiene.»

- (I diskusjonen om dette foredraget vil det være av interesse om partifellene vilde
- 25 uttale sig om det materiell som blev sendt ut fra partiets side. Svarte det til sin hensikt?)

Og vi møtte sterk tilslutning og forståelse for vår politikk over det ganske land.

30 Ikke under noen tidligere valgkamp har vi samlet så mange tilhørere på møtene våre. Mange ganger var det helt rørende å se den tilslutning vi fikk. Gamle og unge var møtt fram, mødre med småbarn på armen. Vi hadde inntrykk av at interessen var helt overveldende i de fleste av landets valgkretser. Fremmøtet gjorde oss kanskje for sikker om at seiren var i vente.

35

Fremfor alt var det arbeiderregjeringens sterke stilling i arbeidsfolkets bevissthet, som gjorde arbeidet så lett.

Vi søkte å samle valgkampen om bestemte saker, om arbeidstiltakene og de

40 sosiale tiltak vi hadde ført fram, og som vi vilde føre fram. De borgerlige partiene beskjeftiget sig minst mulig med saklige realiteter. De la hovedvekten på å villede velgerne gjennom en serie av skremsler. Størst rolle spilte Trotsky og Spania. Det viser at borgerpartiene følge sig underlegne i saklig debatt, og derfor gjorde alt for å pense valgkampen inn på sidespor. De borgerlige partiene kunde
45 ikke benekte resultatene av den politikk som var ført, og i sin nød søkte de så støtte i dumheten og hysteriet. Folket skulde skremmes til å stemme konservativt. Det var valgkampen fra 1930 om igjen i mange av landets distrikter!

50 Listeforbundet.

Vi stod ved dette valget overfor en borgerlig front som praktisk talt over hele landet var konsolidert gjennom listeforbund. I alle fylker og i alle bykretser med undtagelse av Oslo, Rogalandsbyene og Telemarksbyene, var det inngått et eller
55 annet listeforbund eller stillet borgerlige felleslister. Den borgerlige samlingen var altså mer omfattende enn ved noe tidligere valg.

Og det var ikke bare et valgteknisk samarbeid slik som det har vært fremholdt i den borgerlige presse. Det var et samarbeid i politiske slagord og i

60 argumentasjon. Hele valgkampen blev fra de borgerliges side ført under den felles parole:

ARBEIDERPARTIET SKAL KNEKKES OG HOLDES NEDE!

65 Resultatet.

Resultatet blev en sterk fremgang for arbeiderpartiet. Men også borgerpartiene øket sitt stemmetall, hva vi ikke hadde regnet med. De borgerlige har ennu
70 flertall i stortinget, men valgets egentlige facit er, at dette flertall er mindre enn før.

Den borgerlige front er svekket. Arbeiderfronten er styrket. Mistilliten til den borgerlige politikk er altså tydeligere ved dette valg enn ved noe tidligere valg.
75 Og tilliten til arbeiderpartiet er ytterligere understreket.

Arbeiderpartiet gikk fram med 117 000 stemmer. Fra 1930 til nu har vi øket vårt stemmetall med 243 000. J. L. Mowinckel uttalte i en valgbetraktning med rette at arbeiderpartiets fremgang er som en voksende flodbølge, som ingen kan
80 hindre.

Stemmetallet.

Stemmetallet på de forskjellige partier er:

85

Arbeiderpartiet: 617 456, (500 526)

Kommunistene: 4 376, (22 773)

90 Høire: 283 109, (252 506)

Venstre: 236 030, (220 011)

Bondepartiet: 157 132, (173 634)

95

Frisinnede folkeparti: 18 225, (20 184)

Borgerlig fellesliste: 40 479, (ny)

100 Nasjonal Samling: 26 406, (27 850)

Samfundspartiet: 44 376, (18 786)

Kristelig folkeparti: 19 454, (10 272)

105

Andre partier: 3 926, (2 144)

110 I alt er det avgitt 1 451 390 stemmer mot 1 248 686 godkjente stemmer forrige gang.

De tre siste valg.

115 Sammenholder vi med valget 1930, som foregikk under lignende forhold som i år, viser det sig at de tre borgerlige partier, høire venstre og bondepartiet, har et mindre stemmetall nu enn i 1930. Arbeiderpartiet er derimot gått fram med 243 000 stemmer siden 1930. Høire og frisinne folkeparti er her regnet sammen og likeledes venstre og radikale folkeparti. De vel 40 000 stemmer på borgerlig fellesliste er ikke regnet med. Selv om vi regner disse 40 000 for borgerlig
120 fellesliste med, har de store borgerlige partier en tilbakegang fra 800 537 til 734 496 stemmer. Tabellen ser slik ut:

125 Arbeiderp.stemmer: 1936: 617 456 (42,5%), 1933: 500 526 (40,09%), 1930: 374 854 (31,38%)

H. og F.F. stemmer: 1936: 301 334 (20,8%), 1933: 272 690 (21,84%), 1930: 358 734 (30,03%)

130 V. og Rad.f. stemmer: 1936: 236 030 (16,3%), 1933: 220 011 (17,62%), 1930: 250 583 (20,97%)

Bondep. stemmer: 1936: 157 132 (10,8%), 1933: 173 634 (13,91%), 1930: 190 220 (15,92%)

135 Arbeiderpartiets stemmetall i prosent av avgitte stemmer er altså øket fra 31,38 % til 42,5 %. Høire og frisinne hadde i 1930 til sammen 30,03 % av stemmene, men har nu bare 20,8. Venstre og radikale folkeparti hadde i 1930 til sammen 20,97 %, men har nu bare 16,3 %. Bondepartiet hadde i 1930 15,92 % men nu bare 10,8 %.

140

Stillingen for de mindre partier er denne:

Komm. st: 1936: 4 376 (0,3%), 1933: 22 773 (1,82%)

N.S. st: 1936: 26 406 (1,8%), 1933: 27 850 (2,23%)

S.P. st: 1936: 44 797 (3,1%), 1933: 18 786 (1,5%)

150 Kr.f. st: 1936: 19 454 (1,3%), 1933: 10 272 (0,82%)

B.F. st: 1936: 40 479 (2,8%), 1933: 0 (0%)

Andre p. st: 1936: 3 926 (0,3%), 1933: 2 144 (0,17%)

155

Tabellen vår viser at høire er gått fram ved valget. Dette henger i hop med dets sterke tilbakegang ved valget i 1933. Enda har partiet ikke på langt nær nådd stemmetallet sitt fra 1930. - Venstre hadde også fremgang, men det er verdt å merke at venstre nu holder på å bli utslettet over hele østlandet, og mer og mer
160 forvandles til et vestlandsparti. Bondepartiet fikk stor tilbakegang - takket være sin egen tvetydige politikk. (Under dette avsnitt bør taleren gå inn på resultatet ved valget i sitt eget distrikt.)

De 42,5 pst.

165

Arbeiderpartiet har altså 42,5 % av samtlige avgitte stemmer. Også alle de stemmer som falt på småpartiene, er da regnet med. Men hvis disse småpartier ikke hadde eksistert, er det ikke godt å vite hvor alle dets velgere hadde stemt, eller om de overhodet hadde stemt. Hvis vi holder oss til stemmetallet for de 4
170 største partier har arbeiderpartiet 45,6 %. På den borgerlige siden er da også regnet med kristelig folkeparti og de borgerlige felleslister.

Antall representanter.

175 Mandatfordelingen på partiene blev denne:

Arbeiderpartiet: 70 (69)

Høire: 36 (30)

180

Venstre: 23 (24)

Bondepartiet: 18 (23)

Kristelig Folkeparti: 2 (1)

Samfundspartiet: 1 (1)

190 (Tallene i parentes angir representantene for 1933. Dessuten hadde frisinne-
venstre 1 og radikale folkeparti 1 representant.) Arbeiderpartiet erobret et
mandat i Trondheim, et i Møre og Romsdal, et i Vestfold og et i Opland, til
sammen 4 mandater. Arbeiderpartiet tapte et mandat i Mørebyene, et i
Østfoldbyene og et i Nordland landdistrikt.

195

Når arbeiderpartiet ikke fikk større nettovinst enn et mandat, skyldes dette i
første rekke listeforbundene. I forhold til prosenten av stemmetallet var
arbeiderpartiet overrepresentert på siste storting, og når borgerpartiene gikk
sammen ved dette valg, måtte vi ha en meget sterk stemmetilvekst for å
200 underbygge de 22 mandater vi erobret i 1933. Vi fikk denne stemmetilvekst og
mer til; men vi er fremdeles overrepresentert.

Til sammenligning kan anføres at arbeiderpartiet ved dette valg vilde ha fått 78
mandater, hvis det ikke var inngått listeforbund mellom de borgerlige partier. I
205 forhold til vår prosentvise andel i stemmetallet, vilde vi da blitt enda sterkere
overrepresentert. Det hadde ikke vært heldig å opnå flertall i stortinget på det
grunnlag.

Vi må også i fremtiden regne med disse listeforbund. Det avklarer situasjonen
210 og gjør det lettere for oss å erobre flertallet i folket. Når velgerne får forståelse av
at samtlige borgerpartier egentlig er en blokk ved valgene, vil de ikke kunne ta
«subsidiært» standpunkt. De må velge mellom arbeiderpartiet og den
reaksjonære blokk, og denne forenkling vil vi tjene på!

215 Tillit til arbeiderregjeringen.

Det kan ikke være tvil om valgets retning. Det former sig som en strålende
tillitserklæring til Det norske Arbeiderparti og dermed til regjeringen. Det er
lenge siden en regjering i Norge fikk et så sterkt tillitsvotum ved et valg. Som
220 regel vil opposisjonen stå best i valg. Det viser den skjebne den siste høire og
venstreregjering fikk.

225 Ved stortingsvalget i 1927 hadde vi en høireregjering. Lykkes regjering, som fremstillet sig for velgerne. Resultatet var et katastrofalt nederlag. Regjeringspartiet, høire, gikk tilbake med 62 300 stemmer. Stemmetallet for frisinne folkeparti er da medregnet både for 1924 og 1927. Partiet tapte 23 mandater sammen med frisinne folkeparti. Ved valget i 1924 fikk nemlig disse partier tilsammen 54 mandater, og ved valget i 1927 bare 31. Slik behandlet
230 velgerne den siste høireregjering!

Stort bedre gikk det ikke med den siste venstre regjering. Ved valget i 1933 satt Mowinckel med regjeringen. Hans parti, venstre, gikk tilbake med ca. 28 000 stemmer, og tapte 9 mandater. Venstre hadde i 1930 33 mandater, men fikk i
235 1933 bare 24.

Begge disse borgerlige regjeringer, hvis politikk blev forelagt folkets uttalelse, fikk altså en knusende medfart. Det gikk et skred, og begge regjeringspartier blev utsatt for et voldsomt tap av stemmer og mandater.

240 Ved dette valg stod en arbeiderregjering ved roret. Nu skulde velgerne uttale sig om dens politikk. Resultatet er at den får et sterkt øket stemmetall bak sig og en større gruppe i stortinget. Selv om arbeiderpartiet bare hadde holdt stillingen, vilde regjeringen stått meget bedre enn sine forgjengere. Men vårt parti gikk
245 altså fram et kjempesteg. Tydeligere kan valgets retning ikke angis. Valget viser: Retning Arbeiderpartiet.

De mindre partier.

250 Også de mindre partier mistet mandater ved dette valget. Også dette bidrar til å avklare situasjonen. Radikale folkeparti er ikke mer, frisinne folkeparti er ute av sagaen, og samfundspartiet mistet sin fører. Ingen av disse partier kommer til å spille noen rolle ved senere valg. Fedrelandslaget som denne gang forsøkte sig i et par kretser i samarbeid med frisinne folkeparti gikk ubehjelpelig tilgrunne.

255 Det kommunistiske parti står i samme stilling. Ved dette valg stilte det liste bare i Bergen, og gikk tilbake. En må gå ut fra at kommunistene ved senere valg ikke noe sted vil stille sig til tjeneste for de borgerlige partier.

260 Det bør særskilt fremheves at nazistene fikk en voldsom medfart ved dette valget. I 1933 stilte Nasjonal Samling liste bare i halvparten av landets

265 valgkretser. Ved valget i år konkurrerte de om stemmene i alle valgkretser. Men tiltross for dette, gikk nazistene tilbake i samlet stemmetall. Som nevnt hadde de 27 850 stemmer i 1933. Nu mønstret de 26 406.

270 Nazistene møtte med store forhåpninger, og bekjentgjorde at de vilde erobre minst 10 mandater. Resultatet er at de ikke i noen krets nærmet seg et mandat. De blev tilintetgjort i alle. Det minimale stemmetall viser, at nazistene er dømt i Norge. Dagen efter valget ophørte «Fritt Folk» å utkomme som dagblad.

Vi regnet med flertall.

275 Når arbeiderpartiet foran valget regnet med å erobre flertallet i stortinget, skyldes det at vi trodde det skulde være mulig å erobre nye mandater i Vestlands- og Sørlandsfylkene, hvor arbeiderbevegelsen har gjort store fremskritt i de tre år siden siste valg. Derimot regnet vi ikke med noen vesentlig fremgang på Østlandet, hvor vi tidligere stod så sterkt, og hvor vi syntes det vilde være for optimistisk å regne ytterligere fremgang.

280

Stemningen snudde.

Forholdet var det at det over hele landet gikk en bølge til fordel for arbeiderpartiet. Denne bølge lyktes det de borgerlige partier å stanse i de 285 distrikter hvor arbeiderpartiets aviser har dårlig utbredelse, og hvor vi ikke har parti- eller fagorganisasjoner. Her snudde stemningen seg i de siste uker foran valget. De borgerlige satte befolkningen under en trommeild av skremsler, og da de som sympatiserte med arbeiderpartiet ikke hadde noen støttepunkter og noe forsvar overfor disse skremsler, brøt de sammen. I landdistriktene i Rogaland 290 fylke f.eks. kommer det ut 13 borgerlige aviser for hver arbeideravis. De tretten overdøyer den ene, eller rettere sagt, den ene nådde ikke fram til mer enn en brøkdel av fylkets befolkning, og de 13 blev trodd. De som vilde ha stemt med arbeiderpartiet, våget ikke, og de borgerlige hjemmesittere blev drevet fram, slik at borgerpartiene kunde øke stemmetallet sitt med 7000. I Rogaland artet valget 295 i år seg nøiaktig på samme måte som det gjorde i 1930 over hele landet.

Noe lignende var forholdet i de andre Vestlands- og Sørlandsfylkene. Overfor den terrorbølge som de borgerlige partier der fikk istand, var det godt gjort av våre partiorganisasjoner å kunne opnå den fremgang de gjorde.

300

Ny fremgang i de røde fylker.

305 I de fylker hvor arbeiderpartiet står sterkt organisasjonsmessig, gikk vi sterkere fram enn noen hadde våget å håpe. Det bekrefter at arbeiderpartiets politikk der har vunnet tilslutning, og at skremslene fra de borgerlige ikke gjorde inntrykk i disse fylker hvor arbeiderpartiets politikk og menn er kjent og verdsatt ut fra et saklig grunnlag, og hvor arbeiderpartiets presse kunde imøtegå og uskadeliggjøre skremslene.

310

Det solide grunnlaget.

Den lærdom vi må trekke av dette, er at det eneste solide grunnlaget som holder under enhver påkjenning, er sterke, godt utbredte partiaviser og sterke
315 arbeidssomme organisasjoner. Der hvor disse ting er i orden er det ingen fare for tilbakeslag, men store muligheter for fortsatt fremgang. Den store opgave blir derfor å fortsette planmessig og systematisk å utbygge partiorganisasjonene og partipressen og om mulig konsentrere arbeidet mere på disse områder, mindre på den hektiske valgkampen foran valgdagen, da det på det tidspunkt er
320 vanskeligere å overbevise og trekke nye tilhengere til arbeiderpartiet.

Organisasjonsmessige opgaver

Hvilke organisasjonsmessige opgaver står så foran løsning? Fremfor alt gjelder
325 det at alle partilagene våre over hele landet kommer inn i et mer jevnt og stabilt arbeid. Det er ikke tilfredsstillende at partilagene bare holder møter hver gang sirkulærbunkene har nådd en viss høide. Aktivitet i partiapparatet fra bunn til topp! Det er det som må til! Oplysende foredrag, drøftelser og diskusjoner, pågående agitasjon! Det er mellom slagene at serien skal vinnes!

330

Vi må ha ungdommen med.

Sterkere enn hos noe annet parti har Det norske Arbeiderparti evnet å få ungdommen aktivt med i bevegelsen. Siden samlingskongressen i april 1927, har
335 lagstallet i Arbeidernes Ungdomsfylking gått fram fra 135 til 680.

Samtidig er medlemstallet øket fra 10 000 til 32 000. Det er jo bare den ytre ramme for organisasjonene som er vokset. Den indre styrke og organisasjonens ytre slagkraft er styrket enda mer! I hvert eneste lag er arbeidet nu stort sett langt

mer effektivt enn før. Og derfor er ungdommens innslag i partiarbeidet en av de betydeligste faktorer vår bevegelse i dag rår over. Men det går jo ikke an å nekte at vi enda ikke fullt utnytter den kraftkilde ungdommen er. Den sterke tilvekst vi fikk av stemmer ved valget, forteller at de nye velgere kommer til oss. Dette
345 gledelige faktum skyldes også at vi ved arbeiderungdomslagenes hjelp kan drive vårt arbeid blant den yngre generasjon ved hjelp kan drive vårt arbeid blandt den yngre generasjon ved hjelp av folk som forstår ungdommen og som kan snakke til den i dens eget språk. Vi må videre fram på denne vei. Ennu er det en mengde kommuner i landet hvor vi ikke har ungdomslag tilsluttet Arbeidernes
350 Ungdomsfylking.

Arbeidet blandt kvinnene.

Den organisatoriske tilslutning av kvinner til Arbeiderpartiet er relativt meget
355 liten, idet av partiets ca. 120 000 medlemmer bare ca 30 000 er kvinner.

På den annen side vet vi at kvinnene er i flertall i Norge. Av en befolkning på 2 814 194 har vi 1 371 919 menn og 1 442 275 kvinner.

360 Ved siden av at denne tallmessige overvekt hos kvinnene skulde tilsi oss å forsterke vår agitasjon iblandt dem, så er det ennu et, og et meget viktig argument som skulde drive oss til å gjøre alt hvad vi kan for å erobre dem for partiets sosialistiske syn. Og dette annet argument er at de gamle fordommer svært ofte har sitt sterkeste grep på kvinnene. Vi ser det ofte på sektuvesenet i
365 vårt land; det er vesentlig kvinnene som sitter benket i transe om svovelpredikantenes talerstoler.

Tusener av kvinner har iår for første gang gitt sin stemme til arbeiderpartiet. Vår første oppgave blir nu idémessig og organisatorisk å knytte disse kvinner til
370 partiet. På de steder hvor vi har partiforeninger, men ikke kvinnegrupper, må de mannlige partifeller straks ta arbeidet op for å skape kvinnegrupper innen partiforeningen. I propagandaen for kvinnegruppene bør det også legges vekt på, på de steder hvor det finnes bedrifter med fagorganiserte kvinner, å få disse fagorganiserte kvinner politisk interessert og tilsluttet kvinnegruppene. Når
375 kvinnegruppene er konstituert, må de mer trenede mannlige partifeller gjøre hvad de kan for i den første vanskelige tid å støtte gruppen i dens arbeid.

Det foreligger nu efter valget en rekke spesielle arbeidsoppgaver for

380 kvinnegruppene. Vi nevner her først og fremst at kvinnegruppene må tre
støttende til ved organiseringen av hushjelpen. Etter anmodning fra
Arbeidernes faglige Landsorganisasjon har Kvinnesekretariatet nu sendt en
opfordring til alle sine kvinnegrupper om i samarbeid med de faglige
distriktsorganisasjoner å ta initiativet til dannelsen av hushjelpenes fagforeninger.
385 Om rekkevidden av denne opgaven får vi en liten anelse når vi hører at der
finnes ca. 80 000 hushjelp i Norge som venter på sin organisasjon.

For å styrke kvinneorganisasjonene innad og aksjonskraften utad blant alle
arbeidende kvinner har Kvinnesekretariatet besluttet å organisere en kvinnes
390 agitasjonsmåned fra 15. februar til 15. mars. Det vil i den anledning bli utsendt
agitasjonsmaterieell, foredragsdisposisjon, et agitasjonsnummer av
Arbeiderkvinnen o.s.v. Arbeiderkvinnenes beste talerør er «Arbeiderkvinnen».
Den må inn i alle hjem og på alle arbeidsplasser hvor vi har kvinner. Det er her
kvinnenes krav og syn på de forskjellige saker bæres fram.

395 Skal vi for øvrig vinne kvinnene for Arbeiderpartiet, må partiet og alle dets
organer, dets presse og medlemsstokk gå inn i kampen for kvinnes frigjørelse
på et sosialistisk grunnlag. Uavkortet og uten forbehold, må alle kvinners, - gifte
som ugifte - frigjørelse og likestilling med mennene på det sosiale, politiske og
400 økonomiske felt, være vårt store mål.

Arbeidet blant barna må skyte fart!

Også blant barna bør arbeidet tas op med øket styrke. Fremdeles er Fram-
405 Fylkingen vår så altfor, altfor liten. Det har bare mellom 3500 og 4000
medlemmer. Det er ikke bare for å vinne barna, og derved den kommende slekt
for arbeiderbevegelsen at vi må drive våre Fram-lag. Det er sikkert også en ting
mange partifeller har oppdaget at veien til foreldrene går gjennom barna. Vinner
vi barna for bevegelsen vinner vi også foreldrene til aktivt arbeid. Derfor plikter
410 de aktive partifeller nu å gå inn for reisingen av en Fram-bevegelse overalt hvor
det finnes mulighet for det. Og det skulde det finnes overalt hvor vi har dugelige
partifeller til å ta arbeidet op.

Kunnskap gir makt.

415 Studiearbeidet må få øket plass innenfor partiet og ungdomsbevegelsen, og
fagbevegelsen ikke minst. Overalt hvor en diskuterer valget hører en at det er

oplysning som må til; men det er ikke vanskelig å se at de som gjerne taler mest
420 om nødvendigheten av opplysningsvirksomheten selv gjør minst for å få
opplysningsarbeidet i gang innenfor arbeiderorganisasjonene. Fra valg til valg
vinner vi nye tilhengere for partiet. Fra år til år vokser organisasjonene med
titusener av medlemmer. Svarer den indre styrke i bevegelsen vår til den
voldsomme ytre vekst? Det spørsmålet må vi stille oss, og hvis så ikke er tilfelle,
425 da bygger vi på løs sand. Det er nyttig og nødvendig å vinne velgere og
medlemmer, men det er viktigere og nødvendigere å skolere sosialister! Det er så
sant som det er sagt at det er opplysning som må til! Opplysning om våre
retningslinjer og vårt mål! Det må ikke skje om og om igjen at tusener av velgere
kan skremmes fram til urnene fordi de mangler den mest elementære kjennskap
430 til vår bevegelse. Men vi må begynne med oss selv. Vi må skolere oss selv slik at
vi kan gå ut som en levende agitator for vår sak hver enkelt av oss!
Opplysningsvirksomhet kan ikke drives om ikke hver enkelt aktiv partifelle selv
har kunnskapene i orden. Det er den enkle kjensgjæring som må hamres inn i
hver eneste organisasjonsmanns hode. Vi må begynne med å stille krav innad, vi
435 må begynne å stille kravene til oss selv.

Aktivitet i kommunegruppene.

Om ett år står vi foran valg igjen! Da har vi kommunevalg. Nu gjelder det at
440 kommunegruppene våre benytter dette året godt, til å legge et skikkelig
grunnlag for neste års valgkamp. Vel er det så at valgkampen til høsten i stor
utstrekning vil bli ført efter samme målestokk som den vi førte under
stortingsvalgkampen. Minst mulig bør rent lokale saker komme i forgrunnen.
Men alikevel vet vi at lokale spørsmål spiller en helt avgjørende rolle ved
445 kommunevalgene. Derfor gjelder det at kommunegruppene nu gjennom klokt,
energisk, initiativrikt arbeid legger en god plattform til kommunevalgkampen.
Arbeidsplaner må legges; forslag må fremmes i kommune- og herredsstyre, som
viser hvor vi vil hen. Selv om forslagene stemmes ned, kan de allikevel gjøre sin
nytte. Denne enkle kjensgjæring må hver eneste aktiv kommunepolitiker ha
450 klart for sig. Seiren ved kommunevalget til høsten avgjøres i høi grad av den
politikk som kommunegruppene våre makter å føre denne vinteren, våren og
sommeren som kommer.

(I hefte nr. 9 1936 av «Det 20de Århundre» er de nærmeste arbeidsoppgavene
455 for kommunegruppene behandlet inngående. Se også cirkulære fra
Arbeiderpartiets by- og herredslag, utsendt til alle herredspartier november

1936.)

460 Partipressen.

Vi har allerede tidligere snakket om hvilken rolle partipressen spilte i valgkampen som gikk. Pressen er vår beste agitator. Det gjelder å få den ut. Hvis den ikke kommer ut i større oplag, kan vi aldri vente å vinne fram. Derfor er det
465 hver enkelt aktiv organisasjonsmanns plikt å føle sig som en medarbeider i pressen, og for pressen vår. Alltid må man tale partipressens sak; alltid må man søke å bedre den og spre den!

Øket aktivitet i fagforeningene.

470

Fagbevegelsen er ryggraden innenfor arbeiderbevegelsen. Men det går ikke an å legge skjul på at det i dag ikke finnes noen gren innenfor bevegelsen vår hvor vi mer savner sosialistisk klarhet og bevissthet om mål og midler. Et indre opplysningsarbeid i fagbevegelsen er derfor en vesentlig betingelse for fortsatt
475 fremmarsj. Det kan best skje gjennom oplysende foredrag på fagforeningsmøtene, med meningsutveksling, drøftelse og diskusjon om aktuelle økonomiske og politiske spørsmål. I dag er fagforeningsmøtene altfor mye ekspedisjonsmøter av innkomne saker. Dette er dobbelt nødvendig, fordi det er mange skjær i det farvann vi nu skal krysse igjennom.

480

Reisingen av nye faglige organisasjoner blandt fiskere og småbrukere, slik at disse lag av folket også lærer å handle og tenke solidarisk, er også en vesentlig arbeidsoppgave.

485 Der småbrukerlagene - rent faglige og upolitiske lag - er skutt op, der står også vi sterkt.

Vanskelig parlamentarisk situasjon.

490 Like viktig som det er å utbygge partipressen og organisasjonene er det selvsagt å føre en riktig politikk fremover.

Våre linjer er imidlertid i store trekk fastlagt i vår krisepolitikk og vår regjerings handlinger, en linje som ved valget har fått tillitsvotum.

495

Det sier sig selv at både partiet og regjeringen vil møte mange vanskeligheter fremover, og det vil kreves klokskap og fremsyn fra regjeringens side. Vårt parti er i mindretall i stortinget, og kan ikke trumfe sine saker igjennem. Men den må
500 legge sakene fram, og så får stortinget ta stilling til dem. Våre forslag vil være i pakt med hvad folket nu krever av regjeringen, og det skal bli vanskelig for de borgerlige å stemme dem ned. Men en slik parlamentarisk situasjon som arbeiderregjeringen nu står i, stiller store krav til regjeringens egne tropper, til arbeiderpartiets medlemmer og velgere. Det kreves fasthet og disiplin.
505 Parlamentarisk er situasjonen ikke avklaret. De borgerlige partier sitter med 80 representanter i stortinget - vi med 70. Men de borgerlige representerer 5 forskjellige partier - uten felles politisk grunnsyn. Derfor er de svakere enn vi.

Det finnes neppe en eneste vettug partifelle som mener vi bør gi regjeringen fra
510 oss.

Regjeringen må også være forsiktig med å fremme forslag som den vet, vil bli stemt ned, og som kan bety regjeringskrise. Det vil hevne sig. -

515 Arbeiderregjeringen styrte i perioden 1935 - 36 i kraft av et forlik med bondepartiet. Det er ikke sannsynlig at et slikt forlik kan komme istand i år. Valgkampen ligger for nær. Et kriseforlik med venstre er like usannsynlig.

Alt som nu kan fremholdes om den fremtidige parlamentariske situasjon, er
520 gjetninger. Foreløpig har regjeringen ikke annet å gjøre enn å bygge på egen grunn. Bygge sitt budgett på realitetenes grunn, på vår krisepolitikks grunn, på partiets grunn, legge det fram for stortinget, og så ta kampen for det.

Og imens styrker vi våre organisasjoner, og gjør dem beredt til nye kamper, og
525 nytt arbeid. Valgkampen var ikke bare en kamp om et mandat mer eller mindre. Valgkampen gjaldt retningen som det politiske liv skulde ledes efter. Retningen viser at Det norske Arbeiderparti er i ferd med å erobre flertallet av det norske folk for sin politikk. Den viser at vi nærmer oss den dagen da folket selv skal overta den hele og fulle politiske makt i landet. Den dagen da grunnlaget legges
530 for det vi alltid har sett fra mot:

Et Norge med arbeid og trygge kår for alle!

Et NORGE FOR FOLKET!

Kilde

Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek

Emner

Arbeidernes opplysningsforbund, Foredrag

540

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/etter-valget>

545

550

555

560

565

570